T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
II. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

SABAH OTURUMU

Aldığı Puan

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1 ve 5. sorular 12 puan; 2, 3, 4 ve 6. sorular 14 puan, 7. soru 20 puan değerindedir.

1. Dostum âlem seninçün ger olur düşmen bana
Gam değil zira yetersin dost ancak sen bana

Aşka saldım ben beni pend almayıp bir dosttan
Hiç düşmen eylemez anı kim ettim ben bana

Bu şiirin yapı unsurlarını (nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazınız. (12 puan)

Öğrencilerden, şiirin yapı unsurlarını (nazım birimi, redif, kafiye türü ve düzeni) belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:
Nazım birimi: Beyit
Kafiye düzeni: “a-a / b-a”
Kafiye türü/Redif: 1, 2 ve 3. dizelerde “bana” sözcükleri redif; “-en” sesleri tam kafiyedir.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

2. Picasso'nun "hat sanatı"nın etkisi altında kaldığını söylemek hoşumuza gitse bile, Picasso'nun herhangi bir İslami niyet taşımadığını bilirsek onun, söz konusu hatları sadece bir malzeme olarak kullandığını anlarız. Başka biçimde söylersek Picasso'nun o resimleri İslami hat sanatına ne kadar benziyor olursa olsun, o resimlerle bir İslam sanatı meydana getirilmiş olmamaktadır. O resimler; kullanılan malzemelerin cinsi, mahiyeti ne olursa olsun Batı kültürünün temsil ettiği bir algılamanın, bir kavrayışın yansımasını gösterir. Picasso yaptığı resimlerle, İslami hatları, mensup olduğu kültürün perspektifinden nasıl gördüğünü, o hatları nasıl kullanabildiğini göstermiş oldu, o kadar.

Bu metnin yazarının savunduğu düşünce nedir? Yazınız. (14 puan)

Öğrencilerin, "Bir sanatçının, eserinde başka bir kültüre ait unsurları kullanması eserini, malzemesini aldığı kültürün sanat anlayışıyla meydana getirdiği anlamına gelmez." düşüncesi doğrultusunda yazdığı ifadeler doğru cevap olarak kabul edilecektir.

Örnek cevaplar:

- Bir sanatçının, eserinde başka bir kültüre ait unsurları kullanması eserini, malzemesini aldığı kültürün sanat anlayışıyla meydana getirdiği anlamına gelmez.
- Bir sanatçı hangi kültüre ait malzemeyi kullanmış olursa olsun kendi kültürüne ait sanat anlayışını yansıtır.
- Sanatçı hangi kültüre ait malzemeyi kullanırsa kullansın kendi kültürünün perspektifine göre eser verir.

3. **1. Metin**

Hurûşı gûş-ı mâhi eylemiş ker
Hücûmından sararmış tal'at-ı hûr

Meger gökden iner ol nîl-i fercâm
Anunçün olmış ana Gökdere nâm

İki şakkeyleyüp ol nehr şehri
İdüpdür behresi sîrâb dehri

O cûy Dicledür san Bursa Bagdâd
Konulsa n'ola burc-ı evliyâ ad

Teferrücgâhdur erbâb-ı ıyşa
Hevâ vü âbı cân-perver hemîşe

Günümüz Türkçesiyle

Coşması ayın kulağını sağır etmiş.
Hücûmundan güneşin yüzü sararmış.

Meğer gökten iner o son nil
Onun için ona Gökdere adı verilmiş.

O nehir, şehri ikiye bölüp
Bir parçası dünyayı suya doyurur.

Sanki Bursa, Bağdat'tır, o nehir de Dicle'dir;
Adına evliya burcu konulsa layıktır.

Eğlence erbabı için gezinti yeridir.
Havası ve suyu (iklim) daima gönül açıcıdır.

2. Metin

Bursa'da bir eski cami avlusu,
Küçük şadırvanda şakırdayan su;
Orhan zamanından kalma bir duvar…
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar
Eliyor dört yana sakin bir günü.
Bir rüyadan arta kalmanın hüznü
İçinde gülüyor bana derinden.
Yüzlerce çeşmenin serinliğinden,
Ovanın yeşili, göğün mavisi
Ve mimarîlerin en ilahisi.

Bu şiirleri içerik ve üslup (dil ve anlatım özellikleri) bakımından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, şiirleri içerik ve üslup bakımından karşılaştırarak tespitlerini yazmaları beklenmektedir.

Cevap:
İçerik: Her iki metinde de Bursa'nın güzellikleri anlatılmaktadır. / 1. metin Bursa'daki Gökdere Nehri'nin, 2. metin Bursa şehrinin güzelliklerinden bahsetmektedir.
Üslup: 1. metinde dil daha ağırdır. / 1. metinde anlaşılması daha zor bir dil kullanılmıştır.
Her iki metinde de betimlemelere yer verilmiştir.
Her iki metinde de imgelere dayalı bir anlatım vardır.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

4. Bayram günü, babam da Dolmabahçe Sarayı'ndaki merasimden sonra, Haminne'nin elini öpmeye geldi. İnce, sarışın, yakışıklı bir insan. Üzerindeki üniforma, nişanlar, setresinin (düz yakalı, önü ilikli bir tür ceket) önündeki sırma işlemeleri, belindeki kılıç ve parlak iskarpinleri (bir çeşit ayakkabı) ona çok yakışmıştı. Bize kırmızı atlas keseden bir hayli çil para dağıttı. Ondan sonra, mahallenin ihtiyar hanımlarının ellerini öpmeye biz de gittik. Mahallenin gençleri Haminne'nin elini öpüyor, Haminne de onlara bir mendil, bir boyun bağı veyahut bir Frenk gömleği hediye ediyor. Komşu hanımlar da bize şeker ikram ettikleri zaman birer de mendil hediye ediyorlardı. Aynı gün babamın seyisi geldi, beni atının önüne alarak Saray'a götürdü.

Bu parçadan hareketle, anlatılan dönemin özellikleriyle ilgili neler söylenebilir? Yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, parçadan hareketle dönemin maddi ve manevi kültürel özelliklerini, toplumsal olaylarını belirleyerek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:
Bayram kutlamaları yapılmaktadır.
Bayramda sarayda tören düzenlenmektedir.
El öpme geleneği vardır.
Askerler törene üniforma ve kılıçla katılmaktadır.
Bayram harçlığı verilmektedir.
Mahalledeki herkesle bayramlaşılmaktadır.
Bayramlaşmada el öpenlere bayram hediyesi verilmektedir.
Ulaşım aracı attır.

5. Siyah kanadlarını batıya açtı kuşlar
Benden sana haberdir bu çığlıklar, uçuşlar.
Dereler ardın sıra akmağa koyulmuşlar,
Arıyor batan güneş seni dağlar ardında

(Metnin orijinal yazım ve noktalamasına uyulmuştur.)

Bu şiirin altı çizili dizelerindeki edebî sanatları bulunuz ve bu dizelerdeki kullanımlarını açıklayınız. (12 puan)

Altı çizili dizelerde hüsnütalil ve teşhis sanatları olduğunu belirtip metindeki kullanımını açıklayan ifadeler doğru cevap kabul edilecektir.

Cevap:
Hüsnütalil/Güzel nedene bağlama: Günlük hayatta derelerin akmasını ve güneşin batmasını gerçek nedeni dışında daha güzel ve hayalî bir nedene bağlamıştır.
Teşhis/Kişileştirme: Derelerin bir kişinin ardı sıra akmaya başlaması ve güneşin birini arıyor olması insana ait bir özellik olduğu için kişileştirme sanatı yapılmıştır.

6. Felsefe öğretmen vekilliğine atandığını bildiren Bakanlık yazısını katlayıp cebine koydu, kalktı. Yazın sıcak günlerinin yalnız olana büsbütün dokunan tenha Beyoğlu akşamı. Cadde üstündeki lokantalardan birine oturup bir şeyler yedi, yemedi, kendini sokakta buldu. Başka günlere benzemediği, böyle olduğu için de her zaman anımsanacak günlerde, gene başka günlerde yapılan şeylere benzemeyen, her zaman da anımsanacak şeyler yapmak isteyip de hiçbir şey yapamamak ne berbat bir boşluk duygusuna sürüklüyordu insanı. Bir arkadaşın gidip kapısını mı çalmalı? (…) Yeniden bir sinemaya girip uyuklamaya mı çalışmalı? Ama bunların hepsi, bir kentte son akşamını yaşadığını daha derinden duymasından başka bir şeye yaramayacak.

Bu hikâyedeki karakterin duygu ve düşüncelerine dair en az iki çıkarımınızı metinden kanıtlar göstererek yazınız. (14 puan)

Öğrencilerden, hikâyedeki karakterin duygu ve düşüncelerine dair en az iki çıkarımını metinden kanıtlar göstererek yazmaları beklenmektedir.

Cevap:
Karmaşık duygular içerisindedir.
Kanıtı: Metnin genelinde kahramanın kentten ayrılacak olmasının verdiği kararsızlık, boşluk ve yalnızlık duygusu

Ne yapacağına karar verememektedir. / Ne yapacağını bilememektedir.
Kanıtı: Bir arkadaşın gidip kapısını mı çalmalı? (…) Yeniden bir sinemaya girip uyuklamaya mı çalışmalı? / Cadde üstündeki lokantalardan birine oturup bir şeyler yedi, yemedi, kendini sokakta buldu.

Kentten ayrılacak olması nedeniyle boşluk duygusu yaşamaktadır.
Kanıtı: "... anımsanacak şeyler yapmak isteyip de hiçbir şey yapamamak ne berbat bir boşluk duygusuna sürüklüyordu insanı."

Yalnızlık hissetmektedir.
Kanıtı: Yazın sıcak günlerinin yalnız olana büsbütün dokunan tenha Beyoğlu akşamı.

7. **Gezip gördüğünüz bir yerle ilgili izlenimlerinizi, istediğiniz düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle yazınız. (20 puan)**

Öğrencilerden, gezip gördüğü bir yerle ilgili izlenimlerini, istediği düşünceyi geliştirme yollarını kullanarak en az beş cümleyle ifade etmeleri beklenmektedir.
Örnek cevap:
Helsinki'yi dolaşıyoruz. Burası bir şehir değil, bir çiçek bahçesi… Evler, oteller, lokantalar, dükkânlar hep bir yeşil içinde. Ağaçların altında, yol kenarında beyaz boyalı kanepeler, koltuklar var. (…) Tramvaya bindik, biletçiler kadındı. Lacivert kostümler giyinmişler, başlarında kasketleri var. Tramvay bizi uzak yollardan dolaştırdı; Helsinki'nin arka mahallelerinden geçtik. Oraları da düzgün ve temizdi.

SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.

YAZILI PUSULASI

Çözümlere buradan ulaş

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 2024-2025 · 2. dönem 1. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net